

W OLĘDERSKIEJ ZAGRODZIE

Turysto, gdy jesteś tak daleko od drogi,
zagroda olęderska zaprasza w swe progi.
„Olęderska?” może zapytasz zdziwiony.
„Kim byli i jak trafili w nasze strony?”

Z dalekich terenów protestantów wielu
po niemiecku mówiących przybyło do celu.
W sztuce odwadniania oni celowali,
ziemię bez pańszczyzny wolni uprawiali.

W _____ wieku część
4 _____ budynków wzniesiono,
na których zgodnie z prawem dachówkę kładziono.
Zatrzymaj się chwilę, nim odwiedzisz zagrodę.
Naprzeciw samotny budynek, przejdźże doń
przez drogę.

W drewnianym budynku piec wymurowano,
nad nim, na sitach szyszki rozkładano.
Już wiadomo – była to suszarnia chmielu,
a ten był przywożony tu z chmielników wielu.

Jeden nie za duży jest tuż przy zagrodzie.
Pną się w górę łodygi po niejednej kłodzie.
Zawsze w prawo się wiją łodygi chmielowe,
szyszki z nich się zbiera, wiosną rosną nowe.

Teraz już do zagrody skieruj swoje kroki.
Poznasz dawnego życia wady i uroki.
Na lewo od furtki budynek drewniany,
zwierzęta w nim żyją, owczarnią jest zwany.

Lecz to nie wszystko, jeszcze warsztat i paszarnia,
gdzie na świat przychodziła zwierzęca dzieciarnia.
Zaś górne pomieszczenie tremplem nazywano.
Tutaj chmiel też suszono, w worki pakowano.

Teraz ruszając dalej, w prawo się skieruj.
Zbliżył się do dwóch kłód i jesteś u celu.
Przed Tobą _____ dla zwierząt pojenie.
17 _____

Gromadzą się tu owce, by gasić pragnienie.

A dalej w podwórzu ogromna stodoła.
Podejść do niej blisko, z daleka Cię woła.
Tam potężne wrota. Zadrzyj w górę głowę,
nad Tobą zadanie ukaże się nowe.

Otwory dwa ujrzysz, tam gołębie mieszkają
i nad okolicą cały dzień latały.
Drewniane krzyże wzmacniają wrota.
Policz ich ramiona – taka Twa robota.

Gdy tyle w prawo kroków noga Twa postawi,
w głębi ogrodu niespodzianka się zjawi.
Stoi tam budynek cały murowany,
w którym raz na tydzień _____ był wypiekany.
7 _____

Znów w prawo idziesz. Ta chałupa _____
9 _____

w konstrukcji zrębowej była zbudowana.
Pomiędzy jej belki pakuły się wkładało,
by zimą mrozem, śniegiem do środka nie wiało.

Nad drzwiami chałupy jej numer zobaczysz,
Na niebieskiej tabliczce – to _____
_____ 12 _____
Barwne _____ są domu ozdoba.
19 _____

Wejść już teraz przez drzwi, do wnętrza zawiodą.

Popatrz dookoła, gdy stoisz na progu.
Trzy ściany sieni z drzwiami. _____
w lewym rogu, _____ 1 _____
nad nią wiszą *szórdy* do wody noszenia.
W czwartej ścianie półki, drzwiczki do komina.

Na półce pod nimi chodaki drewniane
dla ochrony przed błotem czasem zakładane.
Półki z zasłonkami (ich nie ruszaj!), w kącie kosz,
krychacz do karmy drobieńca – dla kaczek, kokosz.

W lewo krok postąpisz i stoisz w drzwiach kuchni.
Tu całe życie się toczyło przez wszystkie dni.
Wszędzie jest porządek – dzieło gospodyni.
Wszystkiego dopilnuje, co trzeba – uczyni.

W lewym kącie, przy drzwiach stoi tu miednica,
na półce mydło i _____ do rąk mycia.
6 _____

Z boku wiszą aż cztery ręczniki Iniane
do wytarcia rąk, noży, talerzy i szklanek.

Naprzeciw wejścia szafa kuchenna, dwudrzwiowa,
koronkami zdobna, naczyń pełno chowa.
Aż pod sufit sięga. Na niej gromnica duża,
dla ochrony zapalana, gdy nadeszła burza.

Pod oknem stoi spora skrzynia z drewna,
niezdobiona, lecz dobra wszelkiego pełna.
Na parapecie _____ do cerowania
8 _____
obok szklana pułapka do os, much łapania.

Na stole dużą stolnicę położono.
Na niej foremki – ciastka nimi robiono.
Pod stołem jest kilka butelek na piwo.
Wszak tu chmiel uprawiano i z tego się żyło.

Makatka w języku _____ nad stołem
5 _____

w niej prośba do Boga o stałą ochronę.
Dalej, na ścianie pamiątka z wojska pruskiego,
z Pułku Grenadierów imieniem Gneisenau zwanego.

Przy drzwiach piec stoi, na nim naczynia przeróżne,
dziś się w nich nie gotuje i wszystkie są próżne.
Jedno zaciekawia – rączka jak w patelni
i pokrywka z korbą,
w tym młynku ziarna prażono na kawę zbożową.

W kuchni większość czasu rodzina spędzała,
tutaj się gromadziła, jadła, rozmawiała.
W izbie paradnej zaś rzadziej przebywano,
czasem gości przyjęto, nocami – sypiano.

Gdy tylko niewysokiej izby próg przekroczysz,
_____ z baldachimem rzuci Ci się w oczy
15 _____
Zdaje się nie za duże – i wąskie, i krótkie.
Pozór! Rozsunięte mieściło osoby wszystkie.

Na baldachimie leży Biblia bardzo gruba.
Dziś nie każdemu przeczytać się ją uda.
Obok znów kolejna, woskowa _____
21 _____
dawano ją zmarłemu, gdy bladły mu lica.

W nogach łóżka, pod oknem jedna skrzynia wianna,
druga z lewej – była tu niejedna młoda panna.
_____ – jednej miano znane.
3 20 10 _____
W skrzyniach odświętne ubrania były trzymane.

Obok skrzyni, w kącie jest szafa paradna.
By pełna była, dbała gospodyni zaradna.
Na podstawku stożek beżowo-biały stoi.
To głowa cukru, używano jej powoli.

Kolejna _____ w ścianie jakby schowana.
2 _____
Z czterech stron komina taka była wbudowana.
Trzymano w nich sprzęty świąteczne i na co dzień.
Część była dla wszystkich, innych nie każdy był
godzien.

Blisko szafy ściennej stanął piec kaflowy,
który izbę ogrzewał w chłodny dzień zimowy.
Na nim naczynie kamionkowe z napisem:
K _____ – z niego tytoń do żucia zażywano
14 _____ czasem.

Skieruj wzrok na ściany, wokół patrząc bacznie:
dwa zdjęcia, rykowisko, lecz świętych tu braknie.
Luteranie ich kultu nie uznawali,
na ścianach krzyż i błogosławieństwo wieszali.

Na stole, w modlitewniku coś dla bliskich cennego,
to list z roku tysiąc dziewięćset piętnastego.
Z frontu Wielkiej Wojny, a w nim pełno wiary,
że koniec i zwycięstwo bliskie, dosyć już ofiary.

Bardzo stare zdjęcia przy jednym z okien pokoju.
Przy krzyżu – kobieta w czepcu i odświętnym stroju.
Na drugim rodzina elegancko ubrana,
mężczyźni są z kufłami, _____ w ramionach pana.
18 _____

Raz jeszcze popatrz wkoło, w izbie pozostając.
Zegar z kukułką (obwieszczała godziny kukając),
_____ , by ukoić dziecko płaczące srodze.
13 _____
szafa zamknięta i deski w podłodze.

W izbie wszystko widziałeś, nic już nie zostało.
Idź do drugich drzwi. Cóż tam się znajdowało?
Była to komora, pomieszczenie małe,
schowek na sprzęt rzadko używany – doskonałe.

Z lewej dziwny przedmiot na nogach,
z kijem się chowa.
To lepsza od balii z tarką pralka wahadłowa.
Po zdjęciu góry wodę do środka wlewano,
rzeczy wkładano, zamykano, kij w ruch i prano.

Obok średnia beczułka z korbką się znajduje:
to maselnica – w niej się _____ produkuje.
16 11 _____

Przy oknie „łapki” do świeczek choinkowych,
w Gwiazdkę świeciły na gałązkach świerkowych.